

Smittsom klauvsjuke - fotråte hos sau

Forfatter

Synnøve Vatn, Animalia

Sammendrag

Fotråte hos sau er en smittsom infeksjonssjukdom i klauv og klauvspalte. Sjukdommen skyldes bakterien *Dichelobacter nodosus* i samspill med bakterien *Fusobacterium necrophorum*. Her kan du lese mer om hvordan en kan stille diagnosen.

Publisert

2008

Referanse

Sau og Geit nr. 4/2008

Utskriftsdato

17.04.2024 www.fag.nsg.no

Smittsom klauvsjuke - fotråte hos sau

Fakta om sjukdommen

Fotråte hos sau er en smittsom infeksjons-sjukdom i klauv og klauvspalte.

Sjukdommen skyldes bakterien *Dichelobacter nodosus* i sammespill med bakterien *Fusobacterium necrophorum*

- *Dichelobacter nodosus* finnes kun i smittede besetninger. Bakterien overlever i klauvene hos smittede dyr, også hos dyr som ikke har symptomer
- *Fusobacterium necrophorum* finnes "over alt" i jord og møkk

Et fuktig og urent miljø disponerer for sjukdommen.

I tilfellene som hittil er oppdaget i Norge har symptomene først og fremst forekommet høst, vinter og vår.

Fotråte fører til alvorlige skader i klauvene, halthet og redusert dyrevelferd.

Halthet og smerte fører også til redusert føropptak og nedsatt produksjon.

Der fotråte får etablere seg medfører sjukdommen økt arbeidsinnsats og kostnader for å holde sjukdommen i sjakk.

Fotråte er smertefullt. Det er vanlig å se dyr som står på framknærne for å avlaste klauvene.

Når skal man mistenke fotråte?

- Halthet på flere dyr i flokken
- Halthet på flere bein (ikke alltid – kan være vanskelig å se)
- Forandringer i begge/flere klauver (ikke alltid)
- Forandringer i klauvspalten som minner om fotråte
- Forandringer i klauvene som minner om fotråte: akutte (eks. løsning av såle/klauvvegg) eller kroniske (eks. unormal klauvasong)
- Alle punktene må ikke være til stede for at man skal mistenke fotråte
- Det kan være store variasjoner i symptomer fra dyr til dyr
- Alvorlighetsgraden og antall sjuke dyr kan variere mye fra besetning til besetning
- Symptomene kan også variere mellom årstider, avhengig av miljøforhold m.m.

Fakta om fotråte :

Hvordan stilles diagnosen?

Diagnosen stilles på grunnlag av:

- Kliniske symptomer
- Prøvetaking og påvisning av *Dichelobacter nodosus*

Påvisning av bakterien krever spesialundersøkelser:

- Laboratoriet skal derfor kontaktes på forhånd!

Prøver tas fra ferske forandringer i huden i klauvspalten.

Fotråte begynner vanligvis med en betennelse i huden i klauvspalten. Huden blir gjerne fuktig, rødlig og hårløs. Ofte kan man også se et lyst belegg i klauvspalten. Det kan i mange tilfeller også kjennes en karakteristisk vond lukt.

Infeksjonen kan spre seg videre inn under klauvkapselen, og klauvkapselen kan løsne i større eller mindre grad. Løsningen begynner på innsiden av klauven, inn mot klauvspalten.

Betennelse i klauvspalten og under klauvkapselen.

Begynnende løsning av klauvkapselen.

Skade og løsning av hornvevet i sålen på begge klauvene. Normalt skal klauvene ha en glatt og jevn overflate.

Tiltak mot sjukdommen

Tiltak mot fotråte må skje på flokknivå, man blir ikke kvitt sjukdommen bare gjennom behandling av enkeltdyr.

Tiltakene består av en kombinasjon av:

- Fotbad med sinksulfat
- Antibiotikabehandling
- Utslakting av kronisk infiserte dyr

Tiltakene bør bare gjennomføres i forbindelse med påvist smitte og/eller som ledd i en systematisk bekjempelse av sjukdommen i samråd med praktiserende veterinær og Mattilsynet.

Løsningen kan fortsette under sålen og etter hvert også langs ytterveggen.
I alvorlige tilfeller kan hele klauvkapselfen løsne og falle av.

Infeksjonen fører til at veksten av hornet i klauven forstyrres. Klauvene kan da etter hvert få en unormal fasong. En del dyr forblir kronisk infiserte med *Dichelobacter nodosus*. Hos disse dyra kan bakterien overleve i klauvene i årevis. Slike dyr er en viktig smittekilde.

Klauven til høyre på bildet har en unormalt kort og butt fasong p.g.a. forstyrrelser i hornveksten.

Systematisk undersøkelse av alle klauver som ledd i bekjempelse av fotråte.

Fotbad med sinksulfat.

Hvordan beskytte flokken mot fotråte?

Generelt: Reduser kontakt med andre flokker så mye som mulig

Innkjøp av sau fra smittede besetninger utgjør den største risikoen for å få smitten inn i besetningen.

Tett kontakt med dyr fra smittede besetninger, for eksempel i værringer, på transport, i samlekveer o.l., medfører også en betydelig smitterisiko.

Smitten kan også overføres mellom besetninger med skittent fottøy og utstyr.

Geit og storfe kan også ha infeksjoner med *D. nodosus* i klauvene. Andre arter kan være passive bærere av smitten.

Blanding av dyr fra flere flokker utgjør en smitterisiko.

Alle besøkende bør bruke besetningens eget fottøy og overtrekkestøy eller engangsovertrekk.

Spesielt i forbindelse med fellesbeite og transport:

- Ikke opprett nye smittekontakter /beitekontakt med nye flokker
- Dyr som slippes i felles beiteområder slippes flokkvis
- Unngå felles transport av dyr fra ulike flokker
- Hvis samme transportmiddel benyttes til flere flokker bør det som minimum skiftes strø mellom hver flokk
- Vask og desinfiser transportmidler mellom transport av flokker fra ulike beitelag
- Unngå "oppopping" av dyr fra flere flokker på små arealer under sanking og skilling
- Dersom saltstein brukes bør disse plasseres på fjell/steingrunn. Bruk mange steiner for å unngå stor dyretethet
- Dyr med halthet eller forandringer i klauvene skal ikke slippes på fellesbeite.

*Fotråte hos sau er en meldepliktig sjukdom,
ved mistanke om fotråte skal praktiserende veterinær
eller Mattilsynet - tlf 06040 - kontaktes !*